

ҮҮММҮТ 2017 СЫЛЫНАН!

Чурапчыга күн тахсар!

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хайыата

ХАҢИАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2017 сый
Тохсунньу
10
КҮНЭ
ОПТУОРУННЬУК
№ 1
(11310)

2017
ГОД ЭКОЛОГИИ
В РОССИИ

2017
ГОД ЭКОЛОГИИ
В РОССИИ

2017
ГОД ЭКОЛОГИИ
В РОССИИ

РОССИЯБА
ЭКОЛОГИЯ СЫЛА

РЕСПУБЛИКАБА
ЫЧЧАТ СЫЛА

УЛУУСКА
ИСТОРИЯ
СЫЛА

2016 СЫЛГА УЛУУС БАСТЫННАРА

СОЦИАЛЬНАЙ ХАЙЫСХАБА
Үлүс мисстэ — Одулуун нэһилиэгэ.
Илэс мисстэ — Мугудай нэһилиэгэ.
Бастагы мисстэ — Чурапчы нэһилиэгэ.

ЭКОНОМИЧЕСКАЙ КӨРДӨРҮҮЛӨРТӨ
Үлүс мисстэ — Алабар нэһилиэгэ.
Илэс мисстэ — Боруур нэһилиэгэ.
Бастагы мисстэ — Сыланг нэһилиэгэ.

СЫЛ БАСТЫН БАҢЫЛЫГА
Людмила Ефремова — Одулуун нэһилиэгэ.

СЫЛ БАСТЫН ҮЛЭНИТТЭРЭ
Уһуяаннарга — Уһуяна Петрова (Хатылы).

Култуура үлэнигэр — Айгалина Смирникова.
Тыа хаһаайыстыбатыгар — Гаврил Попов (Алабар).
Доруобуйа харыстабылыгар — Марианна Давыдова (кардиолог — врач).

Привлекательный персонал — Георгий Александров, ОДЫСХУТ Чурапчытаагы филиалын дирижэтор.

Бастагы предприниматель — Марфа Бурцева, "Баар" бизнес-юпин салгайааччыта.

Бастагы меценат — Павел Пилигин, Олимпийскай чемпион, "Триумф" СК генералнай дирижэтор.

Бастагы спорт федерацията — Яков Оксентьевич (мас тардылыгыта).

Бастагы общественник — Саргылана Старостина (Дирин).

Бастагы тэригтэ салгайааччыта — Вячеслав Попов (МУПК).

Бастагы дьон көргөн — Айаал, Валентина Новгородовлар (Дирин).

Үөрөһүрү бастагы үлэнигэ — Василий Владимиров (Бахсы).

СПОРКА

- Егор Пономарев — көнүл тустуу, РФ спордун маастара, 2016 сый көнүл тустууга Россия чемпиона. Тренер В.Н. Кириллин.
- Матрена Ноговицына — дубакка Аан дойду чемпиона, Пекин куоракка ытыгылыгыт Бүтүн Аан дойду таагы интеллектуальнай оонньуу чемпиона, 2016 сый дубакка Европа, Россия чемпионаттарын призера. Тренер Н.Н. Кычкин.
- Сайна Седалишва — мас тардылыгыгар Аан дойду чемпионатын призера, 2016 сый Россия мас тардылыгытын чемпиона. Тренер А.А. Попов.
- Василий Алексеев — 2016 сый Европа мас тардылыгытын чемпиона. Тренер И.П. Белолобский.
- Ньургун Сабарайкин — Улук Илин федералнай уокурук остуол тэһилгэр чемпионатын призера, СӨ чемпионатын призера. Тренер С.Н. Батарица.
- Дьулустаан Елисеев — тэһилгэ ариетика. СӨ кыһынты чемпионатын чемпиона, Улук Илин федералнай уокурук чемпиона. Бишкек куоракка ытыгылыгыт норуоттар икки ардыларынаагы турнир призера. Тренер Г.Ф. Ноктускай.
- Алексей Адамов — хайылар көрүнэ. СӨ эйбэк төгүлтүк призера, СӨ кыһынты спартакиадаһын икки төгүлтүк призера. Тренер А.П. Петрова.
- Михаил Филиатов — огуун ытыгы Россия, СӨ чемпиона. Аан дойду кубогар 5-с мисстэ. Тренер А.М. Филиатов.
- Афанасий Попов — гирэ көрүнэ. РФ спордун маастарыгар кандидат, СӨ уолна гирэ Федерациятын Кубогын чемпиона, Бүтүн Россиятаагы чемпионат кытыгылаагы. Тренер В.Н. Дьячковский.
- Константин Власов — көнүл тустуу. Н. Тарский бириннин чемпиона, Казахстан Тараз куоратыгар ытыгылыгыт норуоттар икки ардыларынаагы Кунаев бириннин турнирын чемпиона. Тренер Д.Р. Неустроев.
- Дьулустаан Захаров — РФ аэробатика спордун маастара, СӨ буудуу аныгы доруобуйаларынан хааччак дьон икки ардыларыгар эйбэк төгүлтүк призер, СӨ ПОДА көрүнэр китеэсиктээк сүүрүүтэ спартакиада призера, ПОДА көрүнэр ядрону аныгыга призера. Тренер С.В. Петров.

ЧУРАПЧЫ УЛУУН АҢАМ СААСТААХ ДЬОНУГАР АНАММЫТ САҢА ДЬЫЛЛААБЫ БААЛ ПРОГРАММАТА

Ытыгылар күнө-дьыла: 2017 сый, тохсунньу 13 күнэ.

Ытыгылар сирэ: "Айылы" култуура киния.

Ытыгылар кэмэ: күнүс 14ч. 00м.

14ч. 00м. - Үөрүүтүк час.

14ч.30м. - "Пегушиный двор" Саҥа дьыллаабы представление. (5-тин мүн. уһунаах).

16.30 - Дискоотека

- Ытыгылыгытаагы буфет

- "Дьоллоох түгэн, мичик тын!" сүүйүүтүк лотерея.

- Фотосессия

- Атракционнар, спринт-лотерея (нэһилиэгэр тэрийэлэр).

Тэрийэр хамыһалыта.

Кэснэхин бабарабын

АБАБЫН АХТАН-САНААН

Мин атам Афанасий Михайлович Дьячковский 1922 сыллаахха төрөөбүтэ. "Ого эрдэбинэ "Туйгуруус" дьин таптал айттах эбит. Алабар оскулатын 1939 сыллаахха бүтэрбит уонна пионер баһаайдары бэлэмниир 6 ыйдаах кууруска үөрөммит. Комсомоллаах эдэр уол Дьоккуускайга юридическай оскуола үөрэтин салдабыт. Юрист идэлээх Орджоникидзевскай оройуонугар, онтон Горнайга суут-сиптэ-стийо уорганнарыгар 1946 сыта дьэри үлэлээбит. Сэрин сабадаммытыгар, 1941 сыллаахха армияда ыгырыллан барбыт. Сэрин хонуутугар аҕабын баһырдан, дойдутугар төнөн кэлбит. Горнайга үлэлээбит. Мин өйдүүбүтүн, аҕаар аҕабынан доҕолоһуура, онтукага кэмнэттэн кэмнээр нарыгылар баһылылааҕа.

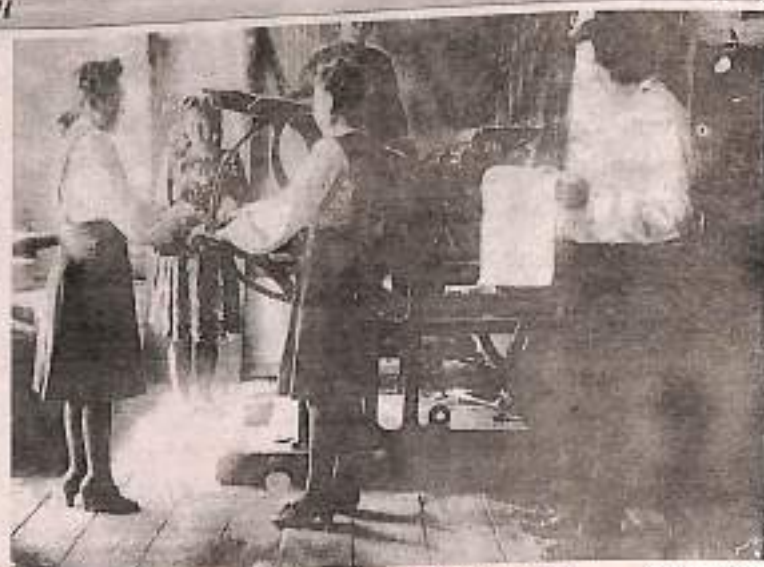
Дьоккуускайдаагы фельдшер-скэй-акушеркай оскуоланы (ЯФАП) бүтэрэн, Горнайга үлэтин тийибит Варвара Павловна Чежебутованы кэргэн ылан ыал буолбуттар. 1948 сыллаахха биир кыыс оҕоломмуттара. Ол мин — Секлетей Афанасьевна Дьячковская буолабын. Ийэм уһун сыларга акушеркалаан элбэх оҕо айыныһа буолбута. Бэйэм соҕотох мааны кыыс оҕолохтун, сүрэхим чопчута уол сиэннэххин, аата — Марсель.

Атам 1946 сыллаахха төрөөбүт-үөскээбит Чурапчытыгар эргилтэн кэлэн, Сылалаахстан илпиг аҕатын сана дьынтин көһөрөн кэлтэрэн тутан олохсуйбут. Кини 1949 сыллаахха дьэри Чурапчытаагы райпотребсойууска эргитэн инспекторынан, плановигынан, инструктор-ревизоруна үлэлээбит. БСФСРС райкомун биорутун чилиэнин, актыыбынай общественнигы, эдэр үлээн иһэр

үлэһити 1949 сыллаахха оройуоннаагы "Социализм суола" хаһыат редакциятыгар элбэттэнир сэкирэтээринэн анаабыттара. Бу үлэни олус сөбүлээн, баҕаран туран таһаарылыахтык 1955 сыта, олохун титэх күнүрүгэр дьэри үлэлээбитэ. Тух баар билиитин, дьоккурун хаһыат үлэтэ тупсарыгар биэрбитэ. 1951 сыттан ССКП чилиэнэ.

Афанасий Михайлович Дьячковский "1941-1945 сс. Аҕа дойду Улуу сэриитигэр килбэһиннэх үлэтин иһин" мэтээлинэн наҕараадаммыта. Уһун ыарахан ыарыыттан Дьоккуускай куоракка "Красная Якутия" дьин балыһаада эмтэнэ сытан, 1955 сыл ыам ыйын 16 күнүгэр, 35 сааһыгар олохтон туораабыта.

Бу ахтылбын быйыл кыһын алтынньы ыйта атам үлэлээбит хаһыата "Сага олох" торүттэммитэ 85 сылынан суруйдум. Түгэнигэр туһанан,

машыак этиитэххин. Сэбиоскэй юмнэ Чурапчы иһилинэтин билтэр-көстөр дьонун "Красная могила" дьин айттах Чурапчыта кириинэ баар томторго көмөлүрө. Ийэлээх атам уугуохтара онто көмөһө харыл-лаһытталлар. Билэтин олтомтор олох кыһытыгар элбэх маҕаһын, дьин тутуһун тураллар. Кэлин-бары, сүпсүлээн бөбүтө. Улуу омукар обүтэртэ көмүлэ сытар сирдэрин убалыһыла-рын сокуон курдук ыһыллар.

харыстыһылар, көрүлүр-харыһылар. Иһилинэх салгыта бу ытык сирин көрүүтэ-харыһыта болуомтогун уураһылар, обүтэртөбит күрүстэрин харыстыһыларга баҕарабын.

С. А. ДЯЧКОВСКАЯ.

Хаартыскаа: "Социализм суола" хаһыаты бачыттарын түтүнэ.

Внимание!

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

на строительство объекта: "Многоквартирный жилой дом с нежилыми помещениями в с. Чурапча Чурапчинского улуса РС(Я)"

I. Информация о застройщике.

1.1. Наименование:

Полное фирменное Общество с ограниченной ответственностью «СахастройГрупп»

Сокращенное фирменное ООО «СахастройГрупп»

1.2. Место нахождения:

Фактический адрес 677005, РС(Я), с/улуок ул. Лермонтова, 58, оф. 5

Юридический адрес 677005, РС(Я), с/улуок ул. Лермонтова, 58, оф. 5

1.3. Режим работы:

Понедельник - пятница С 9:00 до 18:00, перерыв с 13:00 до 14:00

Суббота - воскресенье Выходной

1.4. Информация о государственной регистрации:

Свидетельство о государственной регистрации юридического лица От 23.09.2008 г. № 1081435010359

Свидетельство о постановке на учет в налоговом органе От 23.09.2008 г. № 1435207475

1.5. Информация об учредителях (участниках):

Финансовое лицо — 100% Федулов Иван Петрович — 100%

1.6. Информация о виде лицензируемой деятельности:

Вид лицензии Выполнение функций заказчика-застройщика

Осуществление деятельности Строительство зданий и сооружений II и III уровней ответственности в соответствии с государственным стандартом

Регистрационный номер, дата Свидетельство №0510.01-2012-1435207475-С-223 от 19 июня 2012 г.

Срок действия Без ограничения

Наименование лицензирующего органа, основание СРО НП «Строительное региональное партнерство»

1.7. Информация о финансах:

Финансовый результат на 1.12.2015 г. 1 006 тыс. руб.

Размер кредиторской задолженности на 31.12.2015 г. 650 тыс. руб.

Размер дебиторской задолженности на 31.12.2015 г. 1 100 тыс. руб.

II. Копии документов Застройщика для ознакомления, неограниченно.

Учредительные документы Есть

Свидетельство о государственной регистрации ЮЛ Есть

Свидетельство о постановке на учет в налоговом органе Есть

Отчетность о финансово-хозяйственной деятельности Есть

Удостоверение подателя бухгалтерской отчетности на последний отчетный период Есть

III. Информация о проекте строительства по проектной документации

3.1. Описание объекта строительства:

Объект Многоквартирный жилой дом с нежилыми помещениями в с. Чурапча Чурапчинского улуса РС(Я)

Строительный адрес РС(Я), Чурапчинский улус (район), с. Чурапча, ул. Октябрьская 18, корп. 1

Цель проекта Жилье для населения

Этапы строительства Объект не разбит по этапам, завершение строительства планируется в 4-ом квартале 2017 г.

Сроки реализации с начала строительства до 4 квартал 2017 г.

Предполагаемый срок ввода объекта в эксплуатацию До 15 сентября 2017 г.

Результаты гос. экспертизы проектной документации Пополнительное заключение государственной экспертизы №14-1-13-0136-18 от 21.11.2016 г. (ПУ) «Управление Государственной экспертизы РС(Я)»

3.2. Разрешение на строительство

Основание №14-502317-17-19-2016 от 15 сентября 2016 г. выдан Администрацией МО «Чурапчинский наслег»

3.3. Права застройщика на земельный участок:

Сведения о собственнике земельного участка, если застройщик не является собственником (арендодатель земельного участка) Администрация МО «Чурапчинский наслег»

Основание аренды Распоряжение Главы администрации МО «Чурапчинский наслег» №214 от 17.08.2016 г.

Договор аренды	Договор аренды земельного участка ЧН-18-192 от 18.08.2016 г.
Срок действия аренды	До 31 декабря 2018 г.
Граница и площадь участка	Акт приема передачи земельного участка от 18.08.2016 г., кадастровый номер 14:33:013007688, 2010 кв.м.
Элементы благоустройства	Проезды к жилому дому с бетонным покрытием, тротуары с плиточным покрытием, по периметру здания предусмотрена стоянка для легковых автомобилей, в дворовой части предусмотрена детская игровая площадка и площадка отдыха для взрослых, озеленение территории.
3.4. Местоположение многоквартирного дома и его описание:	
Район, адрес	РС(Я), Чурапчинский улус (район), с. Чурапча, ул. Октябрьская 18, корп. 1
Тип дома	Проект разработан градостроительной ситуацией и разработан в соответствии с требованиями СНиП 31-01-2003 "Здания жилые многоквартирные". Конструктивная схема жилого дома - каркасная, со стенами из мелких бетонных пустотелых кирпичей, здание прямоугольное.
Количество - этажей, подъездов, квартир, нежилых помещений	Этажей - 5. Высота 1 этажа - 3,0 м. Высота остальных этажей - 3,0 м. Жилая площадь - 2 подъезда. На 1 этаже - складские нежилые помещения.
Отделка внутренняя	Общая отделка: стены - штукатурка, покраска; потолки - покраска; полы - плиточная керамическая; Кухни: стены - штукатурка, полы - керамическая плитка, окна и балконные двери - пластиковые, остекление балконов из алюминиевых профилей, двери входные в квартиру - металлические.
Отделка наружная	Наружная отделка - фасадная система «Террако». Покрытие площадок крылец и санузлов - керамический гранит и облицовка плиткой. Металлические косячки (поручни, ручки и т.д.) - порошковая окраска в 2 раза.
Теплозащита и отопление	Источники - квартирные сети
Вентиляция	Вентиляция жилой части естественная. Вытяжка из кухни и санузлов предусмотрена воздуховодами из оцинкованной стали.
Водоснабжение холодной и горячей водой	Водоснабжение здания предусматривается централизованное. Горячее водоснабжение предусматривается индивидуальными счетчиками на квартирное.
Канализация	Сточные воды стекают в канализационный сборник.
Электрооснащение и электрооборудование	Осуществляется от ТП квартала, отдельный учет потребления квартирами, места общего пользования и наружного освещения.
Электроосвещение	Предусмотрено освещение: в здании - аварийное, в помещениях - переносное, в лестничных проемах, коридорах, квартирах в соответствии со СНиП. Естественное и искусственное освещение.
Пожарная безопасность	В квартирах устанавливаются автономные пожарные дымовые оптические электронные извещатели типа ИП 212 и устройства внутквартирного пожарозвонка.
3.5. Количество в составе строящегося многоквартирного дома самостоятельных частей (квартир, гаражей и т.д.), а также их описание технико-экономических характеристик:	
Квартиры	5 этаж, общая площадь квартир 2187,31 м² по проекту, количество квартир - 40
3.6. Состав общего имущества в многоквартирном доме, под жилую часть назначения:	
Состав	Лифты, лестничные марши и площадки, электрощитовая, - , уличная вода, - , канализация - м²
Общая площадь	265 кв.м.
3.7. Функциональное назначение некоторых помещений в многоквартирном доме, не входящих в состав общего имущества в многоквартирном доме:	
Назначение	Административно-хозяйственные помещения свободной планировки на 1-ом этаже.
Общая площадь	Проект разработан градостроительной ситуацией и разработан в соответствии с требованиями СНиП 31-01-2003 "Здания жилые многоквартирные". Конструктивная схема жилого дома - каркасная, со стенами из мелких бетонных пустотелых кирпичей, здание прямоугольное.
Количество - этажей, подъездов, квартир, нежилых помещений	704,62 кв.м.
3.8. Возможные финансовые и прочие риски при осуществлении проекта строительства и мерах по дробовому строительству застройщиком таких рисков	
Финансовые риски при повреждении или гибели объекта строительства	Отсутствует
Планируемая стоимость объекта	188290,00 тыс. руб.
Иные договоры и сделки, на основании которых привлекаются денежные средства для строительства (содержания) многоквартирного дома	188290,00 тыс. руб. - оплачивается за счет собственных или заемных средств участников долевого строительства.
IV. Копии документов застройщика для ознакомления участников долевого строительства	
Разрешение на строительство	
Технико-экономическое обоснование проекта строительства многоквартирного дома и (или) иного объекта недвижимости	Есть
Заключение государственной экспертизы проектной документации	Есть
Проектная документация, включающая в себя все внесенные в нее изменения	Есть
Документы, подтверждающие права застройщика на земельный участок	Есть

Дата составления 11 декабря 2016 г.

Директор ООО «СахастройГрупп» И.П. ФЕДУЛОВ.

ТУС БЫРААПКЫН БИЛ, СОКУОНУ ТУТУС (УЛУУС ПРОКУРОРУН ИНТЕРВЬЮТА)

Россия государствотыгар прокуратура тэриллбитэ быйыл тохсуньу 12 күнүтэр 295 сылын туовар. Бу бэйэ даатаны корсо, улуус прокурорун Иван Васильевич Яндревы кылга корсон кешеттим.

— Иван Васильевич, бэйэ туокунан сырат эрэ, ханна үөрэмнээхтээхтэ, ханна анал үөрэни бүтэрбиктээхтэ, бастагы үлэи туох этэй? Чурагчы улуугу прокурорунан хаан аманан кэлбиктээхтэ?

— Мин — Намтан төрүттээхтэ. Күрөөк төрөөбүтүм үөскөбүтүм, онно оскулааны бүтэрбитим. Уралгаа Юридический академияда Екаперибурт куоракка үрдүк юридический үөрөни бүтэрэн баран прокуратурага үлэни кырибим. Чурагчыга үлэни кырием иһинэ куорат прокуратурагыгар, Өймөкөөн улуунун прокуратурагыгар, Өрөспүүбүлүтэтибэ уонна Миниринэй куорат прокуратурагыгар үлэтибим. Чурагчыга кэлбитим быйыл 5 сыл буолла. Күрүнээхтэ, кини минна улуустаагы музейга үлэнир, кыра саастах 3 уоллаахтэ.

— Быйыл Россияда прокуратура тэриллбитэ 295 сыла буолар. Историиттан кылгастык сыратыа дуо?

— Россия прокуратурага Ыраактаагы Петр I ыйаагынан, 1722 сыл тохсуньу 12 күнүтэр тэриллбитэ. Ол ыйаахха прокуратура “Ыраактаагы көрөр хараа” (“око государево”) дээн ааттаммыта. Ити көмтөн былаас да, сокуон да уларытарын да иһин, прокуратура суолтата хаан турар — бүтүн сударыстыба дуоһунастаах сирэйи сокуону тутуһууларын көрүү, надзордааһын. Ол гынан баран, билигин Россия прокуратурага сүрүн сыалынан, шаастааһын эрэ буолбакка, дэон быраабын көмүскүү үлэти буолар.

— Саха сирин прокуратура билигин хайдах тэриллэн үлэнириитэ? Өрөспүүбүлүкэтибэр ханна эйгэ чылаан уустуктар элбэхтэриитэ? Сокуон ирдэбиллэринэр ханна хайааха үгүтүк кэллэр бэлэтэхтэриитэ?

— Саха сирин прокуратурага билигин көмө олук бары эйгэлэрин хаан үлэнир. Үлэ элбиктэ курдук, маннайгытынан, прокуратура дэон араас хайааха бырааба көмүскүтүмүтүн көмүскүү. Ол курдук, ханна төлөнөрүтэр, хаарбах дэон олуктоохторун көһөрүүтэ, уһуулааһыгар оҕо мнэстэти тийэрэтир, мадаһыныа ас сыаната сирэ суох үрдэбэттэри уонна да атын эйгэлэри улахан суолта уурулар. Маны таһынан, билин булар, билин

хэст харыта хайдах туттулар эмэ улахан суолтатаах.

— Прокуратура дэон лагымтан кырибтэ тыл, бастагы туран, «забота» дэон ойдулуоттэ билин. Чурагчы улуунун прокуратурагыгар аспыт сыла тоһо кэли сылдан сокуоннай быраабын көмүскүтэ? Чурагчы прокуратурагы билин үлэни сыратта түсэ.

— Чурагчы улуунун прокуратурагы 2016 сылаагы үлэни кыластык сыраттааха, уопсай федерация сокуоннарын 1976 кэллэтин буолла, ону туораттарга олуктоох салалта уонна да атын уораттар нурмалаах аспагыгар сылааларга 162 утары (быраабын) кырибтэ, суука 308 прокурор ирдэбилэ баран, көрдүк сөптөөхтөн аадылына. Маны таһынан, араас салалтаагыларга 401 представление кырибтэ, ол түмүтэр сокуон кэллэтир туорат, 355 дуоһунастаах сирэй дисциплинарнай эппиэлэни сүтэ, 122 дуоһунастаах сирэй сэрэтилинэ, 148 дуоһунастаах сирэй администрация эппиэлэни тардылына уонна прокурор бэрэбэриэтин түмүтэр 9 хуобунай дэлаа көбүтүлүнэ, ол иһинэр 2 дэлаа бэрэст харытын сирэйи (ол иһинэр бириэ — улуус бэрэст кырибтэ бэйлэтир), 1 дэлаа дэон тутууттар дэон төлөөбүт харытырын сирэйи чачылтанын, 1 ойуур баһаарын таһаарыа уонна да атын. Ол апа, бэйа холоон, күн ахсын түөрүү мнэре ыһылар. Ити мнэре түмүтэр 41 үлэни ханнаа тегэлэ, уопсайа 3,5 мөлүүн сокуобайга, улууска 4 халык хаарбах хуобунайы оромунуурутэ Д.Ю.С.ГУТ элбиктэтир. Чурагчы кырибтэ салалтаа бары уораттар туран элбэ олохтоох ыһаарга үс сыл иһинэр сирэй бэрэстэ модульууна уонна да атын үлэнигэр улахан да кыра сирэйи бэрэст.

— Ыаагы ретоммуттар иһинэр уахтарта дэон бэрэ сирэйи суолтаны. Чурагчы улуугу сокуоннай суох арыгы апылааһы дэон тохотторго үлэ хайдах тэриллэн ыһылаарытэ?

— Арыгылааһын проблемата — бүтүн Россия үлэни турар ботуруос. Быйыл уопсай кыаһыбыт дэон, билин турар, Чурагчыга сирэйи кырибтэ арыгы апылааһынан хаархастыр прокуратурагы кытары бэрэбэриэтир сирэйи ыһыт баһаарыга буолар. Ол көрүтү курдук, иһинэр дэон улуускаа хаархаста быдан аһыаа. Онно быларыныттан, бастаан, полиция иһинэр ОВО олтон билин Национальнай партия дэон сага уорган үлэти эмэ улахан орулутаах. Сокуоннай суох арыгы апылааһынан ботуруоса прокурорга ыһылаар мунуаһаарга үлэти көтөүлүбүтэ. Ол түмүтэр аспыт сыл полиция, 2015 сылы кытары тэпэтээх, 3 төгүл элбэ кыһин тутан арыгы апылааһынаар кырибтэ.

— Дойдубут сайдыаһын тэриингэ правовой иһин олук улахан суолтатаах. Оҕолорбүтүн, ыһааһыт иһингэ түс бэйа туох көрүтүлүһүн? Дэон күрүн иһинэр правовой иһингэ төрөтүтэргэ түтү сүблэти этэй?

— Правовой иһин, билин турар, сокуоннаа сүрүн орулутаах. Оҕолор бэрэ бырааһыт бэрэст буолар, сокуоннаа таһыма быдан үрдүө этэ. Онно билин улуустаагы “Сага олох” ханна да нөүө, дэон кытары

көрсө да, ныманан улахан үлэ ыһаабыт. Мин сыл айы хас да дэрибнэргэ сылдан дэон кыта көрүтүбүн, сокуон ирдэбиллэрин быһаарытын. Ол үлэ түмүтэр Чурагчы дэон бэйэлэрин бырааһыт элбиктэ көмүскүтэр буолулар. Ол курдук, 2011 сылаахха Чурагчы прокуратурагыгар 55 эрэ кыһи сайдыаһынааһа, үлэсүтүтэ, ыһааһылаах кэлбит буолуула, 2016 сылаахха хайы үлэ 187 кыһи кэлэ була. Ол апа, дэон сааһа улуутар. “Ылааһа оҕону эмэстэбэтэ” — дэон оо хоһоонутар элбиктэтир, бырааба көмүскүтүмүтүн кыһи, билин турар, быраабын көмүскүтэ бэйэти турутуулаах. Кини бэйэти кэлэ кырибтэтир, кыһи бырааба көмүскүтүмүтүн бэрэст уустук. Онон сайдыаһынаа элбиктэ сокуоннаа олуктоорутар үлэти.

— Билин тураттан, улуусу уопсай сайдыаһын тэтимин, дэон — сирэйи үлэнир дэонуту, дуоһунай таһымын хайдах сылааһытэ? Түс олукту Чурагчыны кыта туох сирэйи бэрэстэ?

— Сайды дэон, мин сааһа, сокуон — быраабы тутуһуу. Хас биридин кыһи бэйэти эйгэлэтир түс быраабылаары тутуһулаах, очоно сайдыаһы тийбик дэон ойдулуоттэтир быраабы буолуулаах — сирэйи сүтэ, урбааныт буолуулаах — сирэйи олоһу олоһу, таа хааһыстылааһы үлэнир буолуулаах — дэоннааһыт үлэти. Чурагчы дэон мин коно майылааһыт иһин убаастылааһын, кыластык эттээх: “баар буолуулаах — баар”, “суох буолуулаах — суох”. Кыһи иһинэр буолуулаах дэон сылааһын. Мин түс бэйа Чурагчы хаанна суох эрээт, эбэ минна кыһини кыһи элбиктэтир Намтан кэлэ оскулааны бүтэрбитэ. Дэоннааһыт үлэни баран, Чурагчыга төһөн кэлэ оскулаа ууулааһыла. Онон эбэ Чурагчыны дойдутун курдук сылааһытэ. Ол иһин мнэ Чурагчы туора сир буолулаах.

— Аспыт сыл түс бэйэтир хайаа аспыт, үлэни сылааһытэ?

— Аспыт 2016 сыл үлэти аста, элбиктэ курдук үлэти элбэ сирэйи бэрэстэ. Маны таһынан, сыл түмүтэр Өрөспүүбүлүтэ прокуратурагы ханнааһыта кэлэ бэрэ сылааһы үлэ түмүтүн сөптөөхтөн аста. Күтэ сылаа билин эмэ былаан быһааһытэ суох бары хайааһытэ үлэти сааһылаах.

— Улуус дэонутар, бириэ үлэтир тэрибтэргэ, салалтааһытэ Сага үлэни сылааһа сааһа?

— Түмүтэ элбиктэ, бэрэ сыл улаа үлэти кэлбит коллективтар, быраабы көмүскүтэр уонна арааһылаах уорганнар үлэти бэрэстэ таһаарылаах үлэти иһин маһааһын төрөбүн, салгы да сирэйи бэрэстэ үлэти дэон элбиктэ. Чурагчы улуунун дэон үлэни сага дэоннаа элбиктэтир. Хас биридин кыһи сокуон — быраабы тутуһулаах, баһааһыт сайда турар олуктуулаах, нус-хас эйгэлэ буолуула.

— Иван Васильевич, кешетти иһин маһааһыт. Улэти сирэйи, түс олуктор дэон, дойдубуһа баһааһыт.

Кешеттэ А.А. ЗАХАРОВ.

Спорт

КЫТААНАХ -- ХАЙЫҔАР ТҮҔҮЛГЭТЭ

Төрөөбүт дойдубар, Кытаанахха, хайыһага өрөспүүбүлүкэтибэр аһааһа күрэхтэһи буолула. Онно II сылааһа сирэйи уол Дьоккуускайлааһы оҕо спортнай оскула аһааһа күрэхтэһи, 300 мнэргэ уһунта 3-с мнэстэни ылап, билин дэон күрүн бүтүтүн үрдүбүт-көтүбүт. Спорт уустук көрүтэ — хайыһага оҕону сайыһаар дэон сылааһытэ, сайлар кылаһааһытэ оҕо төгүл итэбэһи, үлэ сага иһааһытэ ылап кэллэти уонна хайыһага түһүлэти туһунап кешетти баһааһытэ.

Өрөспүүбүлүкэтибэр хайыһага аһааһа күрэхтэһи Кытаанах кыһини кыһини манейаар буолан ааста. Оҕо түмүтэ, паратта, соторугааһытэ үөрүүтэ түгүтэ аһааһытэ, дэон-сирэйи сырааһа-күрүтэ уһуулар “Түһүлэ” сырааһа-күрүтэ уһуулар педагог-органайааһытэ дэон оскула педагог-органайааһытэ М.В. Миронова салалтаһытэ тэрибтэтир.

Эр хайыһааһытэ аһааһа олохтоох оскула бэрэстэ учуутала, хайыһага спорттар хас да көлүөнэ ыһааһытэ иһин уһуулар таһаарытэ спорт бэрэстэ, 80 сааһын лаһаа аспыт кырибтэ учууталытэ И.Н. Попов иһин элбиктэ буолан сүбэтэ-аһаа, элбиктэ алгыс буолан дэон элбиктэ элбиктэ, сааһаһытэ күүһүтэ, кыһаһытэ элбиктэ улааһа.

Биридинтэ бастыһытэ иһин күрэхтэ

Дьоккуускай куоратта, Уус-Алдан, Амма, Тапта улуустарыттан, Хаһастан, Мындаһаһыттан, Чыһаарыттан, Кытаанах уопсайа 66 үөрөһүн, 11 тренер ох курдук олуктоон кэлэ кыһини.

Парат кэллэтир күрэхтэһи, сыл-сал хомунан, кыһини мнэжэтир. Дэон, минна хайыһага сүлүн билин, түс нымалыгар ханнааһа аһааһытэ улааһа. Олтон сүлүһаар үлэти сааһаан, оҕо бэрэстэ сылааһытэ кыһини, дэон, оҕо көстөр, сааһытэ сайлар үлэти элбиктэ хайыһага сүлүһаар турунулар.

Минна хайыһага сирэйи кэлэ күрэхтэһи сылааһытэ бэрэстэ, оҕолор бэрэстэ туох баар күүсүтэтир, сатыр нымалыһаан, тулуурданын

хайыһага сүлүһаар кыһытэ кэллэтир, кыһаһытэ кыһытэ билин. Олуктаа Хаһа, Тапта, Чыһаара, Уус-Алдан, Дьоккуускай куорат, Амма эр хайыһааһытэ ордук бэрэстэтир көрүтүтэ.

Дойдубут оҕолор хайыһага сүлүһаар сага туран элбиктэ дэон сааһааһа, сүрүн сөптөөх, айылааһытэ бэрэстэтир дэоннааһа оҕолор үлэти иһааһытэ үлэти. Ол курдук, Сергей Сивцев, Айсена Сирэйиһа, Айаал Сирэйиһа, Алгыс Иһааһытэ бэрэстэтир.

Аһааһытэ аһааһа дэоннааһытэ хайыһага күрэхтэһи тэрибтэтир Алдыһааһы хайыһага федерациятын филиалын тренер, урууу сылааһа оскула дэоннааһытэ, кыһини бэрэстэтир таһаарылааһытэ

үлэти спорт бэрэстэ И.Н. Иһааһытэ буолар. Бэйэти тула хайыһага спорттар бэрэстэтир И.Н. Попов, Н.В. Захаров, А.Н. Терюгина ода сирэйи сирэйиһааһытэ түс тардан, сирэйиһааһытэ тэрибтэ, күрэхтэһиһааһытэ да, кыһааһытэ да хайыһага күрэхтэһиһааһытэ көрүнэтир, сүрүн улахан дуоһуһуулааһытэ тардыаһытэ.

Тэрибтэтир уонна хайыһага күрэхтэһиһааһытэ сүлүһааһытэ, кыһини спортнай инструкторытэ, спорт бэрэстэтир А.Н. Терюгина хайыһага түһүлэти үрдүк таһыма ыһааһытэ таһаарытэ маһааһытэ бастыһытэ аһааһытэ. Сирэйи сирэйиһааһытэ сырааһытэ Бага сааһа бэрэстэтир.

Бу кыһааһытэ аһааһытэ ыһааһытэ кырибтэ Иван Николаевич Попов элбиктэтир түмүтэ: “Хайыһага — кыһи олоһу улахан суолтатаах, ону үлэти көлүөнэ ыһааһытэ сирэйиһааһытэ, дэоннааһытэ, иннэһиһааһытэ бу спорт уустук көрүтэ сайдыаһытэ элбиктэтир.”

Александра КИРИЛИНА-ЯКОВЛЕВА, педагог

ХАҮЯАТ бичээжс бэрлэлэр графига: 16 ч 00 м. Бичээжс бэриллинэ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской холбоуунка 9.01.2017 с. офсетка бичээтэннэ
Хаһыат нөмүрүнэ: 878870. Чоһолонго сап Карл Маркс уул, 28-а. Индекс: 54907. Хаһыат нэдизлэгэ үстэ; оптуорунуунка, чаппиэргэ уонна субуотада тахсар.